

Takashi Inoguchi, Miguel Basáñez, Akihiko Tanaka ja Timur Dadabaev (toim.): *Values and Life Styles in Urban Asia – A Cross-Cultural Analysis and Sourcebook Based on the AsiaBarometer Survey of 2003*. Institute of Oriental Culture, University of Tokyo. Mexico City: SIGLO XXI Editores, 2005. 503 s.

Japanilaisen professori Takashi Inoguchin aloitteesta kolme vuotta sitten käynnistyneen Aasian maita koskevan vertaillevan haastattelututkimuksen (AsiaBarometer) ensimmäiset tulokset on esitetty maaliskuussa 2005 julkaistussa kirjassa, joka perustuu v. 2003 kymmenen Aasian maan (Japani, Kiina, Etelä-Korea, Thaimaa, Malesia, Vietnam, Myanmar, Intia, Sri Lanka ja Uzbekistan) kaupungeissa tehtyihin haastatteluihin. Kirja sisältää Aasian kaupunkilaisten elinoloista ja näkemyksistä monipuolista aineistoa, josta on käsitteäkseni hyötävä sekä Aasiasta kiinnostuneille tutkijoille että Aasian markkinoille pyrkivälle teollisuudelle ja liike-elämälle. Tutkimusta on tarkoitus jatkaa ainakin seuraavat kymmenen vuotta.

Takashi Inoguchin johtaman valtavan tutkimushankkeen metodologisena uutuutena voi pitää sitä, että haastattelukysymyksissä huomio kohdistuu ensisijaisesti tavallisten ihmisten jokapäiväisen elämän, heidän huoliensa, tavoitteidensa ja unelmiensa selvittämiseen. Painopisteen valinnan perusteluna on ajatus, että on hyödyllisempää kysyä ihmisiltä heidän oman elämänsä ja lähiympäristönsä asioista kuin kaukaisista asioista, joista heillä saattaa olla vain epämääräisiä käsityksiä. Kysymyksiä on toki tehty myös ihmisten suhtautumisesta laajempaan yhteiskunnalliseen ympäristöönsä, sosiaalisiin ja poliittisiin instituutioihin ja globalisaatioon, mutta nämä kysymykset ovat toissijaisia.

Tutkimus on tuottanut ainutlaatuisen vertaillevan data-aineiston kymmenen Aasian maan kaupunkiväestön elinoloista ja elintasosta, koulutuksesta, asumisesta, kotien kotitalouskoneista ja muista varusteista, perheistä, tyytyväisyydestä elämään ja tulotasoon sekä tulevaisuuden toiveista ja ostoaikomuksista. Monissa kohdin maiden välillä on suuria eroja, mutta yllättävää on havaita Aasian kaupungeissa jo tapahtuneen modernisoitumisen huima vauhti kuin myös se, että ihmisten onnellisuus ja tyytyväisyys elämään ei näytä olevan minkäänlaisessa riippuvuussuhteessa henkeä kohti lasketussa kansantulossa oleviin suuriin eroihin.

Kirja sisältää professori Inoguchin kirjoittaman hanketta esittelevän johdannon jälkeen eri tutkijoiden kymmenestä maasta tekemät esheet, joissa analysoidaan joitakin puolia haastattelututkimuksen tuloksista. Kirjan loppuosassa, mikä kattaa noin 250 sivua, on julkaistu kaikki haastattelukysymykset, ja sadoissa taulukoissa on esitetty kaikkiin kysymyksiin annettujen vastausten suorat jakautumat erikseen jokaisen maan osalta. Lisäksi vastaukset on luokiteltu vastaajien sukupuolen, iän, koulutustason, työaseman, tulotason ja englanninkielen taidon perusteella. Taulukko-osan tarjoamaa informaatiota voisi käyttää monenlaisiin jatkotutkimuksiin ja sieltä löytyisi myös hyödyllistä tietoa Aasian

maihin sijoittavalle teollisuudelle ja Aasiasta markkinoita etsivälle liike-elämälle.

Katsotaan tarkemmin vaikkapa Kiinaa koskevaa tietoa. Kiinassa 1980-luvulla alkanut modernisointi ja kääntymisen kommunismista markkinatalouteen on edennyt ainakin suurissa kaupungeissa hämmästyttävän pitkälle. Vielä muutama vuosikymmen sitten Kiina kuului maailman köyhiin maihin, mutta nyt useimmissa kodeissa on suihku (75 %), vesiklosetti (64 %), jääkaappi (85 %), mikroouni (65 %), pesukone (88 %), väritelevisio (97 %), henkilökohtainen tietokone (51 %) ja kännykkä (79 %). Sen sijaan pölyimuria (31 %) ja kylpyammetta (21 %) ei ole vielä läheskään kaikilla.

Melkein kaikki (95 %) kaupunkilaisperheet syövät iltateriansa kotona. Alkoholista ei näytä vielä tulleen vakavaa ongelmaa Kiinassa, sillä melkein puolet vastaajista (43 %) kertoi, etteivät olleet nauttineet mitään alkoholijuomia edellisen kuukauden aikana. Ero esim. Venäjään lienee tässä kohden suuri.

Enemmistö ihmisistä on tyytyväisiä avioliittoonsa (84 %), terveyteensä (72 %), naapureihinsa (70 %), perhe-elämäänsä (74 %), oikeuteen äänestä (68 %) ja sananvapauteen (67 %). Noin puolet kaupunkilaisista on tyytyväisiä asuinoloihinsa (44 %), elintasoonsa (48 %), koulutukseensa (50 %), työhönsä (49 %), mielenosoitusoikeuteen (48 %) ja oikeuteen arvostella (56 %). Sen sijaan vain vähemmistö on tyytyväisiä esim. ympäristöoloihin (39 %), sosiaalisiin palveluihin (24 %) ja demokraattiseen järjestelmään (30 %).

On hyvä tietää, että vaikka Kiinassa ei ole demokratiaa, enemmistö kaupunkilaisista luottaa keskushallitukseen (91 %), paikallishallintoon (82 %), armeijaan (92 %), oikeusjärjestelmään (76 %), poliisiin (71 %) ja parlamenttiin (84 %). Huomattava osa väestöstä katsoo myös hallituksen hoitaneen kohtalaisen hyvin taloutta (62 %), ihmisoikeuksia (55 %), julkisia palveluita (65 %), etnisiä konflikteja (84 %) ja uskonnollisia konflikteja (83 %). Sen sijaan vain vähemmistö katsoo hallituksen selvinneen hyvin poliittisen korruption (31 %) ja työttömyyden (30 %) hoidosta. Haastatteluvastauksista päätellen Kiinan olot ovat vakaalla kannalla. Sitä kuvaa myös se, että enemmistö luottaa suuriin kotimaisiin yhtiöihin (69 %), monikansallisiin yhtiöihin (73 %), Maailman kauppajärjestöön (82 %) ja Maailmanpankkiin (74 %).

Mistä sitten Kiinan kaupunkilaiset ovat huolissaan? Suurimmat huolenaiheet kohdistuvat terveyskysymyksiin (64 %), työttömyyteen (62 %), ympäristökysymyksiin (55 %), korruptioon (54 %), taloudelliseen eriarvoisuuteen (50 %) ja köyhyyteen (40 %). Sen sijaan kiinalaiset eivät ole kovinkaan paljon huolissaan globalisaatiosta (3 %), maailmankaupan oikeudenmukaisuudesta (6 %), uskonnollisesta fundamentalismista (5 %), demokratian puutteesta (18 %), terrorismista (27 %), rikollisuudesta (30 %) tai väestön ikääntymisestä (20 %).

Mielenkiintoista on panna merkille, että vaikka Kiinan nykyinen järjestelmä ei ole demokraattinen, 96 % vastaajista pitää demokraattista järjestelmää hyvänä ja vain 31 % pitää hyvänä järjestelmää, jossa rajaton valta olisi voimakkaalla johtajalla. Sotilashallitus ei myöskään saa enemmis-

tön kannatusta (48), mutta 85 % pitää hyvänä järjestelmää, jossa asiantuntijat päättävät asioista. Tämä viimeksi mainittu vaihtoehto ei ehkä ole kaukana Kiinassa nyt tosiasiallisesti vallitsevasta poliittisesta järjestelmästä.

Kirjan data-aineisto auttaa ymmärtämään Kiina-ilmiön taustaa ja jatkumista. Kiinan yhteiskunnalliset ja poliittiset olot ovat vakaat, ihmiset ovat suhteellisen tyytyväisiä elinoloihinsa ja talouden kasvu jatkuu hurjana, sillä käytettävissä on lähes rajattomasti vaativiinkin tehtäviin koulutettavissa olevaa työvoimaa. On syytä huomata, että toistaiseksi vain hyvin pieni osa työvoimasta on korkeaa ammattitaitoa vaativassa teollisessa tuotannossa.

TATU VANHANEN